

Ajuntament
de Barcelona

MESURA DE GOVERN

BARCELONA I UNIVERSITAT:

UN OBJECTIU COMÚ

Comissió de Drets Socials, Cultura i Esports

20 d'octubre de 2016

MESURA DE GOVERN

BARCELONA I UNIVERSITAT: UN OBJECTIU COMÚ

En les societats actuals l'educació, el coneixement, la cultura, la formació al llarg de tota la vida, han de ser contemplats com a drets fonamentals del conjunt de la ciutadania. L'accés al coneixement i la seva transmissió són elements que mesuren la qualitat d'un sistema democràtic i són imprescindibles per construir una societat més justa i més equitativa.

Avui en dia, el coneixement es genera a partir de focus molt diversos, però cal assegurar que el conjunt de la societat hi pugui accedir de manera eficaç i equitativa. El paper de les universitats, centres generadors de coneixement per excel·lència, ha de ser cabdal en aquest aspecte com a agents actius de canvi social, econòmic i cultural i per la seva responsabilitat envers la societat en la qual desenvolupen les seves activitats.

Alhora, les administracions públiques han d'esdevenir agents actius en tot el procés de transmissió del coneixement, facilitant el treball dels diferents agents que hi intervenen i garantint la difusió i l'extensió d'aquest coneixement al conjunt de la població. Aquesta actuació pot ser una eina de primer ordre per desenvolupar polítiques que afavoreixien la reducció de les desigualtats territorials i socials i que permetin que totes les persones puguin desenvolupar totes les seves capacitats, revertint així en el benefici del conjunt de la societat. Aquesta col·laboració és encara més decisiva en un context de retallades, de pujada de preus públics, de precarització del professorat i d'amenaques a l'autonomia universitària.

En aquest sentit, el paper de l'administració municipal és especialment sensible, en tant que administració més propera a la ciutadania, a l'hora de contribuir a aquesta visió del paper de l'educació com a factor de canvi cap a una societat més justa, equitativa i sostenible.

L'Ajuntament de Barcelona no té competències directes en matèria universitària, que corresponen a la Generalitat de Catalunya i a l'Estat. Tanmateix, apostem

perquè les relacions entre l'administració municipal, la ciutadania i les universitats han de passar d'un model reactiu a un altre proactiu, en el que l'educació universitària i la recerca treballen amb objectius socials i econòmics específics, amb la cocreació i intercanvi de coneixements, amb la compartició de recursos, infraestructures i habilitats individuals i col·lectives amb el conjunt de la societat i amb l'administració, amb criteris de col·laboració, eficàcia i eficiència, amb el bé comú com a finalitat darrera.

* * *

La presència universitària a la ciutat de Barcelona es remunta a principis del segle XV, quan el rei Martí l'Humà va voler atorgar a la ciutat un Estudi General de Medicina i Arts. El 1450 Alfons el Magnànim concedeix el privilegi, ratificat per butlla papal de Nicolau V, d'establir un *Estudi General* amb càtedres de teologia, dret canònic, dret civil, filosofia moral i natura, les set arts i medicina.

Ubicat a la Rambla dels Estudis des de 1536, esdevé *Estudi General de totes les Facultats* el 1559, mantenint-se com a centre acadèmic fins que, amb el Decret de Nova Planta, la Universitat de Barcelona és clausurada i els estudis traslladats a Cervera. No serà fins el 1842 que es restabliran definitivament els estudis universitaris, consolidats amb la construcció de l'edifici d'Elies Rogent en la nova plaça de la Universitat, inaugurat el 1874.

La Segona República concedirà l'autonomia a la Universitat de Barcelona el 1933. Fins el 1939 la Universitat estarà regida per un patronat amb presència del Govern de la República, del Govern de la Generalitat i del claustre universitari.

Durant el franquisme la Universitat patirà un període de repressió, però es convertirà en un focus de protestes contra el règim, que aquest intentarà apaivagar amb la disseminació de les facultats en la nova Zona Universitària de

Pedralbes, i amb l'establiment d'una nova universitat fora de la ciutat, la Universitat Autònoma de Barcelona, creada el 1968.

Alhora, el 1971 es creà la Universitat Politècnica de Barcelona, que agrupava les escoles tècniques ja existents a la ciutat, algunes de gran tradició i que es remunten al segle XIX, com l'Escola d'Enginyers Industrials de Barcelona, creada el 1851. El 1972 s'incorporen les escoles tècniques situades a altres ciutats catalanes, passant a denominar-se, al poc temps, Universitat Politècnica de Catalunya.

El 1990 el Parlament de Catalunya va aprovar la fundació de la Universitat Pompeu Fabra, la més jove de les universitats públiques de la ciutat.

El 1995 el Parlament de Catalunya va reconèixer la UOC, que s'havia constituït com a fundació el 1994, amb l'objectiu d'impartir ensenyaments universitaris no presencials.

Totes aquestes universitats, juntament amb la Universitat de Girona, la Universitat de Lleida i la Universitat Rovira i Virgili, formen l'Associació Catalana d'Universitats Públiques (ACUP).

Més recentment s'han establert centres universitaris de titularitat privada que desenvolupen les seves activitats a la ciutat de Barcelona, com són la Universitat Ramon Llull, la Universitat Abat Oliba o la UIC.

Barcelona està fortament relacionada amb les universitats que porten el seu nom i tenen la seva seu a la ciutat. Totes tenen una decisiva implantació a l'espai urbà, contribuint a cosir espais, a crear ciutat, des del mateixos orígens del fenomen universitari a la ciutat fa més de cinc-cents anys. Són un focus de coneixement, d'intercanvis acadèmics, culturals i personals, i un pol de creació de riquesa, no només des d'un punt de vista econòmic, sinó en el sentit més ampli de la paraula. Per tant, tot i que l'Ajuntament de Barcelona no té competències directes en matèria universitària, considerem que cal donar tota la rellevància a la relació de la ciutat amb les universitats i al treball en comú

amb elles, tot promovent una major integració de la universitat i la comunitat universitària amb la ciutat, a nivell acadèmic, cultural, econòmic i social.

És per això que plantejem aquesta mesura de govern

BARCELONA I UNIVERSITAT: UN OBJECTIU COMÚ

1.- POSAR EN MARXA EL CONSELL ASSESSOR MUNICIPAL D'UNIVERSITATS (CAMU)

El govern municipal vol donar continuïtat i desenvolupar l'acord de creació del Consell Assessor Municipal d'Universitats (CAMU), signat el 7 d'abril de 2015, posant en funcionament aquest òrgan de participació sectorial. Volem omplir el CAMU de contingut i anar més enllà de l'enfocament de les actuacions en matèria universitària portades a terme el darrer mandat, en què l'Ajuntament esdevenia un agent dedicat a la captació d'estudiants internacionals, la gestió del que s'anomenava "turisme del coneixement", organitzador de cursos d'estiu i centre d'informació.

Pretenem desenvolupar el CAMU de manera que aquest es converteixi en un òrgan de treball entre l'Ajuntament, la ciutadania i les universitats, que sigui útil, efectiu i pràctic tant per a la ciutat com per a les pròpies universitats. El CAMU ha d'esdevenir un espai de trobada participatiu de les universitats i els diversos agents de la comunitat universitària amb el govern local.

Pretenem que el CAMU sigui un òrgan de participació efectiva en el disseny, l'execució i l'avaluació de la política que en matèria universitària desenvolupi l'Ajuntament conjuntament amb les universitats.

Amb aquest objectiu ens plantejem:

- *Redactar el reglament de funcionament del CAMU per la seva aprovació en la seva primera reunió ordinària.*
- *Posar en funcionament i desenvolupar el CAMU perquè esdevingui un òrgan de participació directa i de treball efectiu entre l'Ajuntament, per una banda, i les universitats i els diversos agents de la comunitat universitària, per l'altra.*
- *Fer que el CAMU esdevingui un òrgan fonamental en el disseny de les polítiques municipals en l'àmbit universitari.*

2.- POTENCIAR LA FIGURA DE LES PERSONES REPRESENTATS MUNICIPALS EN ELS CONSELLS SOCIALS DE LES UNIVERSITATS I GARANTIR LA COORDINACIÓ ENTRE ELLS I L'AJUNTAMENT

La Llei 1/2003, de 19 de febrer, d'universitats de Catalunya, disposa en el seu article 81 que cadascuna de les universitat públiques amb seu a Catalunya té un consell social en el que participen persones representatives de la societat catalana; els ens locals també hi han de ser representats.

L'article 125 de la Carta Municipal de Barcelona estableix que l'Ajuntament de Barcelona ha de tenir representació en els consells socials de les universitats que tenen la seu social dins del seu terme municipal així com en el consell social de la Universitat Autònoma de Barcelona. Recentment han estat nomenades les quatre persones que representen el Consistori en aquests òrgans de la Universitat de Barcelona, la Universitat Autònoma de Barcelona, la Universitat Politècnica de Catalunya i la Universitat Pompeu Fabra.

L'Ajuntament de Barcelona participarà activament en aquests Consells Socials, tot desenvolupant les accions envers l'activitat universitària que li atorga la normativa. Ens plantegem, però, la necessitat d'anar més enllà i potenciar la figura de les persones representants municipals en els Consells Socials de les universitats, de manera que esdevinguin ponts de comunicació permanents que facilitin les relacions entre l'Ajuntament i les universitats. Alhora, cal assegurar la coordinació entre elles per poder desplegar actuacions de caràcter tant genèric com particular.

Amb aquest objectiu ens plantegem:

- *Potenciar les relacions entre l'Ajuntament i les universitats a través de la figura de les persones representants als consells socials universitaris, que també formaran part del CAMU.*
- *Dissenyar un sistema de coordinació periòdica i de formació entre les persones representants en els Consells Socials de la Universitat de Barcelona, la Universitat Autònoma de Barcelona, la Universitat Politècnica de Catalunya i la Universitat Pompeu Fabra i els òrgans*

responsables de la matèria a l'Ajuntament per poder fer un seguiment efectiu de l'actuació municipal en matèria universitària.

- *Establir uns criteris municipals d'actuació en els consells socials per afavorir l'efectivitat de l'actuació dels representants municipals.*
- *Delegar en els representants en els consells socials universitaris la representació ordinària de l'Ajuntament de Barcelona davant les universitats.*
- *Elaborar un informe anual sobre la presència municipal als consells socials de les universitats i les activitats més importants generades en aquests espais.*

3.- ASSEGURAR EL DESENVOLUPAMENT DE POLÍTIQUES D'EQUITAT I DE RETORN SOCIAL DE L'ACTIVITAT UNIVERSITÀRIA A LA CIUTAT

Les universitats, com tota administració pública, estan sotmeses al principi del bé comú. L'Ajuntament, com a administració més propera a la ciutadania, sovint es converteix en el primer agent públic en la defensa i garantia del drets socials bàsics. Amb aquesta mesura pretenem que les relacions entre l'Ajuntament i les universitats tinguin com a perspectiva de referència el desenvolupament de polítiques de benestar a la ciutat, sobre tot en els barris més desfavorits i en els sectors socials més febles, potenciant el caràcter públic i de servei a la societat i a la ciutat que han de tenir les universitats.

Amb aquest objectiu ens proposem:

- *Desenvolupar accions en la línia de facilitar l'accés a la universitat als sectors socials més vulnerables, tot desenvolupant polítiques de suport, incentiu i ajuda a la informació (suport a la orientació), l'accés (ajut als tràmits administratius) i la formació.*
- *Desenvolupar plans d'actuació per facilitar l'accés a la universitat a estudiants amb situacions socioeconòmiques desfavorides dels barris prioritaris.*
- *Desenvolupar actuacions que assegurin el retorn social de la universitat a la ciutat (ajuts, ofertes formatives, pràctiques, coordinació amb centres de secundària, suport als treballs de recerca...).*
- *Potenciar, en coordinació amb les universitats, el voluntariat universitari com a element de lluita contra les desigualtats socials d'infants i joves en exclusió o dificultats socials, famílies i comunitat dels barris i territoris desfavorits (mentoring social)*
- *Facilitar, en col·laboració amb Barcelona Activa, el SOC i el serveis propis de les universitats, la inserció laboral als graduats.*

4.- DESENVOLUPAR UN ACTUACIÓ PROACTIVA EN RECERCA

La recerca pot ser una eina afavoridora de processos de canvi social en la perspectiva d'una major equitat. Fins a ara, la relació entre l'Ajuntament i les universitats en matèria de recerca ha estat bàsicament reactiva: les universitats plantejaven les seves necessitats (d'espais, econòmiques, de suports diversos...) i l'Ajuntament proveïa en funció de les seves disponibilitats. Volem anar més enllà. Pretenem que l'Ajuntament passi a ser un agent proactiu, generador de propostes de recerca i co-partícep de l'excel·lència universitària.

Amb aquest objectiu ens proposem:

- *Elaborar una diagnosi de les necessitats de recerca de l'Ajuntament per esdevenir un agent proactiu en la generació de projectes de recerca.*
- *Establir una línia d'ajuts a la recerca en matèria de drets socials i ciutadania*
- *Impulsar polítiques de retenció de talent de postgraduats i de promoció de la internacionalització dels estudis universitaris.*
- *Col·laborar amb els òrgans d'organització i suport a congressos de les diferents universitats.*
- *Promocionar espais comuns i compartits per al desenvolupament de doctorats internacionals.*
- *Establir sinèrgies entre els diferents organismes municipals i els grups universitaris de recerca, en matèries com l'anàlisi mediambiental, social, històric, entre d'altres.*
- *Considerar les universitats com un dels referents principals a l'hora d'analitzar, planificar i aplicar les polítiques municipals.*

5.- CONTRIBUIR AL DESENVOLUPAMENT D'UNA XARXA D'INFRAESTRUCTURES CIUTADANES I UNIVERSITÀRIES

El desenvolupament de la vida universitària a la ciutat genera una sèrie de necessitats d'infraestructures i equipaments que en molts casos poden servir, alhora, al conjunt de la ciutadania. Així, aquests s'han de contemplar des d'un punt de vista integral, formant part dels plans d'equipaments dels barris, dels districtes i de la ciutat, en funció de la dimensió territorial que es consideri en cada moment.

Per altra banda, la mobilitat dels membres de la comunitat universitària té un impacte singular en els espais on s'ubiquen els centres. Caldrà també tenir en compte les necessitats de mobilitat que es generen i proposar alternatives sostenibles centrades en l'ús del transport públic.

Un tercer aspecte que cal considerar pel que fa als equipaments universitaris fa referència a l'habitatge per estudiants. Aquest ha de servir tant per satisfer les necessitats específiques d'aquest col·lectiu (en coordinació amb les diverses universitats) com per potenciar una borsa d'habitatge de caràcter social. S'haurà de procurar que aquestes actuacions residencials siguin un element de dinamització urbana en les zones on s'ubiquin, integrats en elles com un servei col·lectiu més, com part del veïnat, tot servant a l'objectiu de crear espais urbans dignes, habitables i oberts i evitant possibles impactes negatius.

Amb aquest objectiu ens proposem:

- *Elaborar, de manera coordinada amb les universitats, plans d'usos dels equipaments universitaris perquè puguin esdevenir equipaments oberts a la ciutadania i perquè alhora els equipaments municipals puguin ser també utilitzats per les universitats, tot maximitzant el benefici social d'aquests equipaments.*
- *Redactar els convenis necessaris per facilitar el potencial ús veïnal dels equipaments universitaris.*
- *Incloure la qüestió de l'habitatge per personal universitari (lloguer, residències...) en les polítiques generals d'habitatge de la ciutat.*

- *Estudiar, en coordinació amb les universitats, la presa de mesures de mobilitat sostenible per la comunitat universitària (bicing, carsharing, documents de transport...)*
- *Millorar i potenciar experiències com el “Viure i Conviure” per promoure l’allotjament d’estudiants en pisos de gent gran.*

6.- INCENTIVAR LA MOBILITAT D'ESTUDIANTS, PERSONAL INVESTIGADOR I PROFESSORAT.

Barcelona és una destinació de referència per estudiants internacionals. Les darreres dades mostren que en el curs 2014-2015 van arribar a la ciutat 8387 estudiants provinents de l'estranger, dels quals 3651 participen del programa Erasmus. Segons estudis de la Cambra de Comerç, l'impacte econòmic a la ciutat d'aquesta mobilitat universitària s'estima en uns 961 milions d'euros.

Aquesta situació és, per tant, una oportunitat per a la ciutat que cal potenciar i ordenar perquè els seus efectes positius s'estenguin equilibradament pel conjunt de la ciutat i evitar possibles efectes negatius..

Amb aquest objectiu ens proposem:

- *Facilitar la presència d'estudiants Erasmus, Seneca i Drac.*
- *Promocionar la creació de doctorat internacional, especialment en matèria de drets socials i ciutadania i en altres que siguin d'interès per l'Ajuntament.*
- *Desenvolupar propostes de recerca que siguin d'interès per l'Ajuntament adreçades a estudiants Erasmus / Seneca / Drac, màster, doctorands... per potenciar Barcelona com a centre de recerca.*
- *Implementar mesures (habitatge, transport...), en coordinació amb les universitats, per facilitar que aquestes puguin atreure professorat estranger de prestigi.*
- *Donar suport als estudiants barcelonins amb beques Erasmus en el sentit de la proposta M1519/1155 aprovada per la Comissió de Drets Socials, Cultura i Esports del 20 d'octubre de 2015.*

7.- FACILITAR LA CONTRIBUCIÓ DE LA UNIVERSITAT A L'EDUCACIÓ AL LLARG DE TOTA LA VIDA.

Si entenem l'educació i la cultura com a drets fonamentals i com a béns col·lectius, les universitats han de jugar un paper protagonista en la seva extensió més enllà de la comunitat universitària en sentit estricte. La difusió del coneixement científic, el foment de l'educació al llarg de tota la vida, fer arribar la vida universitària al conjunt de barris i districtes de la ciutat, ha de permetre aprofitar al màxim les potencialitats que ofereix la Universitat i la seva comunitat, sempre des d'una visió participativa, popular i comunitària de l'educació, la cultura i el coneixement científic.

Amb aquest objectiu ens proposem:

- *Implicar les universitats en els programes de difusió i foment del coneixement científic a tots els nivells escolars, començant amb la primària i amb especial accent sobre l'educació secundària (batxillerat i CFGS), tot potenciant els projectes ja existents.*
- *Promoure la col·laboració de les universitats amb els Fòrums de Recerca dels diferents districtes.*
- *Promoure l'accés de les persones adultes als espais i a la formació universitària, incentivant i ampliant les línies ja obertes en aquest sentit a diverses universitats, i també la participació de les universitats en els centres de formació d'adults*
- *Potenciar les aules d'extensió universitària per la gent gran, tot facilitant que es generin més espais de trobada i formació intergeneracional.*
- *Afavorir la interlocució amb Associacions Alumni de les diferents universitats i amb el col·lectius organitzats d'estudiants universitaris, de cara a la seva col·laboració en programes de suport formatiu i de mentoria.*